

Ett kriminalstatistikens under.

Av professor VELI VERKKO, Helsingfors.

Under det första världskriget inträffade i Finland märkliga saker.

Alkoholkonsumtionen utgjorde i Finland omräknat i 50 % :iga alkoholdrycker per invånare och år

år 1911	1.90 liter
„ 1912	1.85 „
„ 1913	1.92 „
„ 1914	1.19 „
„ 1915	0.48 „
„ 1916	0,35 „

I Finland kan en nedgång i alkoholkonsumtionen konstateras redan år 1914. År 1915 minskade konsumtionen oerhört och minskningen fortgick ännu år 1916. Förbrukningen under sistnämnda år utgjorde knappt $\frac{1}{5}$ av konsumtionen under år 1913.

Vad var orsaken till denna ofantliga nedgång i alkoholkonsumtionen? Professor Vilho Annala skriver i sitt intressanta arbete „Johannislunds glasbruks historia“ om den förändring alkoholsituationen undergick vid det första världskrigets utbrott i augusti 1914: „Det allmänneuropeiska kriget utsträckte sina verkningar också till länder, som icke deltog i den väpnade uppgörelsen. Finland hörde såtillvida till de krigförandes krets som det hörde till det ryska väldet, som i sin tur var en av huvudparterna i det stora kriget. I Finland voro ryska trupper förlagda, vilkas numerär efter krigets utbrott i hög grad förstärktes. En följd härav var att det för ordningens upprätthållande ansågs nödvändigt att begränsa försäljningen av alkoholdrycker. Endast i samband med måltider fingo alkoholdrycker serveras i första klass restauranger. Bryggerierna fingo också försälja en bestämd kvantitet öl och porter till personer, som innehade inköpstillstånd utfärdad av polismyndighet. Endast drycker av mindre än $2\frac{1}{2}$ volymprocents alkoholhalt kunde obegränsat försäljas. På detta sätt kom man fullkomligt oväntat att beträda en väg, som ledde till praktiskt taget fullkomlig folknykterhet. Följden blev helt naturligt att bränneriernas produktion helt avstannade. Ölbryggeriernas verksamhet fortfor i den utsträckning behovet av svagare maltdrycker än öl påkallade.“

Den oerhörda nedgången i konsumtionen av alkoholdrycker i Finland efter det första världskrigets utbrott har självfallet verkat förmildrande på de av denna konsumtion betingade sociala skadeverkningarna. Vi vilja här fästa uppmärksamheten på tven-

ne uppgifter, som äro intagna i statistiken över dödsorsakerna, näml. uppgifterna om offren för självmord och om offren för brotten mot liv. Relativtalen ha beräknats per 100.000 inv.

	Självmorden	Offren för brott mot liv
År 1911	8.7	4.8
„ 1912	9.3	5.3
„ 1913	11.8	6.6
„ 1914	10.2	4.5
„ 1915	8.3	2.4
„ 1916	6.9	3.7

Antalet självmord minskades således under tidrymden 1913—1916 med mer än en tredjedel, medan åter antalet offer för brott mot liv gick ned med över hälften under perioden 1913—1915 för att i någon mån stiga under år 1916. Dödsorsaken har i sistnämnda grupp varit något av följande brott: mord, viljadråp, misshandel med dödlig påföljd och överfall eller slagsmål med dödlig utgång. Mord är en överlagd gärning, som icke står i relation till förtärandet av alkohol. Men de övriga av de nämnda brotten stå i intimt samband med alkoholbruket.

Vi lämna nu statistiken över dödsorsakerna och gå i stället över till kriminalstatistikens uppgifter om sakfälda personer. Dessa båda olika grenar av statistiken skilja sig i vissa avseenden från varandra. Framför allt bör man komma ihåg att kriminalstatistiken släpar efter, är till sin tidpunkt senare. Verkningarna av de vid världskrigets utbrott i augusti 1914 påbjudna begränsningarna i alkoholförbrukningen, de s. k. obligatoriska föreskrifterna bli skönjbara i statistiken över åtalade personer först från ingången av år 1915.

Enligt kriminalstatistiken blev följande antal personer sakfälda för mord och viljadråp.

År 1911	64
„ 1912	54
„ 1913	41
„ 1914	61
„ 1915	33
„ 1916	38

Siffrorna för mördarna har erhållits genom att man tagit antalet personer som för mord dömts till döds- eller tukthusstraff. Genom att subtrahera mördarna från ovan anförda siffror, får man antalet dråpare. På detta sätt har man erhållit följande sammanställning:

	Mord	Viljadråp
År 1911	29	35
„ 1912	25	29
„ 1913	21	20
„ 1914	21	40
„ 1915	19	14
„ 1916	27	11

De radikala förändringarna i alkoholsituationen ha således icke inverkat på mordsiffrorna. Däremot visa siffrorna för viljadråp en nedgång med i det närmaste hälften.

Återstår så ännu två brott mot liv, som anses vara i stor utsträckning betingade av alkoholbruket, misshandel med dödlig påföljd och överfall eller slagsmål med dödlig utgång.

För dessa brott sakfälldes

	Misshandel med dödlig påföljd	Överfall eller slags- mål med dödlig utgång
År 1911	101	23
„ 1912	113	11
„ 1913	88	11
„ 1914	111	22
„ 1915	30	9
„ 1916	45	8

Antalet personer, som sakfälldes för det förstnämnda brottet, minskades under år 1915 med två tredjedelar, men ökades åter något under år 1916. I fråga om det sistnämnda brottet minskades antalet sakfälda personer under perioden 1914—1916 med över hälften.

Inom de arter av brott mot liv, som äro avhängiga av alkoholbruket, inträffade den största nedgången under år 1915.

Efter detta skola vi beröra siffrorna för de personer vilka dömts för misshandelsbrott, som icke medfört döden. Dessa siffror voro:

År 1911	1546	År 1915	830
„ 1912	1498	„ 1916	752
„ 1913	1321		
„ 1914	1324		

Också inom denna grupp är minskningen till följd av den förändrade alkoholsituationen påtaglig.

Misshandelsgruppen är sammansatt av tre olika brottsarter: 1) misshandel, varav följt svår kroppsskada eller grov misshandel, 2) misshandel, varav mindre lyte följt och 3) misshandel, varav ringa eller ingen skada följt d. v. s. lindrig misshandel. Bland dessa anses i synnerhet den förstnämnda brottsarten vara betingad av alkoholbruket, den sistnämnda däremot blott i ringa

mån. Närmare statistiska uppgifter saknas med avseende på misshandelsbrottens differentiering på de olika brottsarterna, men man har tyckt sig kunna iaktta att antalet personer som dömts till tukthusstraff för misshandelsbrott i stort sett motsvarar antalet personer som dömts för grov misshandel, antalet till fängelsestraff dömda personer åter antalet av dem som dömts för misshandel varav mindre lyte följt samt antalet av de personer som dömts till bötestraff siffrorna för personer dömda för lindrig misshandel.

Inom misshandelsgruppen kan man konstatera en plötslig nedgång i frekvensen från år 1915. Vi skola nu fästa blicken vid straffets art. För misshandel sakfölldes till

	Tukthus	Fängelse	Böter
År 1911	78	353	1110
„ 1912	91	418	987
„ 1913	88	312	919
„ 1914	85	311	921
„ 1915	40	216	574
„ 1916	41	184	527

De till tukthus dömda personernas antal minskades med mera än hälften. Inom grupperna fängelsestraff och bötesstraff var minskningen mindre framträdande. Att minskningen med avseende på de misshandelsbrott som åtföljts av bötesstraff dock var så pass stor, torde icke enbart härleda sig av nedgången i alkoholförbrukningen, utan också av den omständigheten att tvångsförordningarna av år 1914 under rådande krigstillstånd hade en avskräckande verkan.

Ovan anförda statistiska uppgifter hänföra sig samtliga till 21 Kap. i Strafflagen „Om mord, dråp och annan misshandel“.

Men strafflagen nämner också på andra ställen om misshandelsbrott som äro avhängiga av alkoholbruket.

Sådana brott äro våld mot eller hindrande av tjänsteman i tjänsteutövning och fridsbrott. För dessa brott dömdes:

	Våld mot eller hindrande av tjänsteman i tjänste- utövning	Fridsbrott
År 1911	817	573
„ 1912	837	613
„ 1913	788	481
„ 1914	596	536
„ 1915	104	279
„ 1916	69	279

Av allt att döma ha också de obligatoriska föreskrifternas avskräckande verkan bidragit till den stora nedgången i frekvensen inom dessa båda brottsarter.

Rån är på samma gång ett egendomsbrott och ett våldsbrott. Det minskades med hälften under åren 1915—1916. De sakfällas antal var:

År 1911	44	År 1915	33
„ 1912	45	„ 1916	33
„ 1913	53		
„ 1914	61		

Härmed äro våldsbrotten slutbehandlade.

Til slut är det kanske skäl att lägga fram ännu ett par brottsarter, som stå i beroende till bruket av alkoholdrycker, nämligen fylleri och svärjande, oljud och ofog på allmän plats. Antalet sakfällda var här:

	Fylleri	Svärjande, oljud eller ofog
År 1911	13 621	3 218
„ 1912	15 773	3 196
„ 1913	15 930	3 151
„ 1914	9 310	2 125
„ 1915	1 450	586
„ 1916	105	174

Man bör dock därjämte observera att guvernörerna år 1915 dömde 747 och år 1916 2989 för fylleri.

Av egendomsbrotten har redan ett, rån, ovan behandlats i dess egenskap av våldsbrott. Här skulle det kanske vara på sin plats att anföra siffrorna för de mest typiska och allmännast förekommande bland egendomsbrotten, tjuvnadsbrotten. „For stöld och snatteri“ (S.L. 28 Kap.) sakfölldes under

År 1911	1913	År 1915	2349
„ 1912	2369	„ 1916	2817
„ 1913	2093		
„ 1914	2052		

Det grövsta bland våldsbrotten, mord, och det betydelsefulla bland egendomsbrotten, stöld, äro i samma ställning i det avseendet att frekvensen af dessa brott icke är påverkad av alkoholsituationen.

Uppgifter för senare år ha icke meddelats, enär störande faktorer då börja uppträda mera än förut.

Den första av dessa störande faktorer var den ryska revolutionen år 1917, som också i Finland förorsakade inre oroligheter och våldsdåd. Statistiken för följande år, 1918, rubbas i hög

grad av medborgarkriget i Finland. År 1919 trädde totalförbudet i kraft i vårt land. Några uppgifter om alkoholkonsumtionen kunde icke meddelas, då rusdryckerna ju voro förbjudna. Detta tillstånd varade i nästan 14 år.

„De obligatoriska föreskrifterna“, som vid utbrrottet av det första världskriget fingo laga kraft, åstadkommo en utpräglad minskning i frekvensen av självmord och övriga brott mot liv utom mord som ju icke står i relation till bruket av alkohol. Också i frekvensen av misshandelsbrott och övriga våldsbrott samt i frekvensen av brott, som uppträda i samband med våldsbrotten kan man till följd av dessa förordningars inverkan skönja en nedåtgående tendens.

Härvid bör man dock observera att frekvensen av våldsbrotten icke blott påverkats av den minskade alkoholkonsumtionen utan också av världskriget. Ovan anförda statistiska uppgifter visa i vilken oerhörd grad våldsbrottsligheten i Finland är influerad av den dåliga alkoholtoleransen hos det finska folket.

Genom att undersöka de obligatoriska föreskrifternas inflytande på brottsligheten kan man vinna en värdefull lärdom:

Varje alkoholpolitik i Finland som icke i tillräcklig grad tar hänsyn till det finska folkets dåliga alkoholtolerans är på förhand dömd att misslyckas.

Veli Verkko.

Norske straffedommer 1951.

Av lagmann TRYGVE LEIVESTAD.

Sikring.

En 47 år gl. skogs- og gårdsarbeider med mangelfuldt utviklede eller varig svekkede sjelsevner ble dømt for å ha mishandlet kjønnsdelen på en kvige, dyrevernl. § 1 jfr. § 16. Han var gift og hadde barn, men var skilt. Tidligere var han dømt to ganger for utuktig omgjengelse med dyr, en gang for dyremishandling, siste gang, i 1948 med sikring. Straff ble nå ikke idømt, men påtalemyndigheten bemyndiget til å anvende sikringsmidler etter strl. § 39 nr. 1 — a—f. s. 787. Se også under Forbrytelser mot sedelighet.

Betinget dom.

En 49 år gl. enslig tømmermann hadde flyttet sammen med en separert frue med 4 barn på landet nordpå. Da han kom tilbake fra Lofotfiske, beskylte hun ham for utroskap, mens han mente hun hadde vært utro. Da hun forlangte at han skulle flytte, tilføyet han henne to